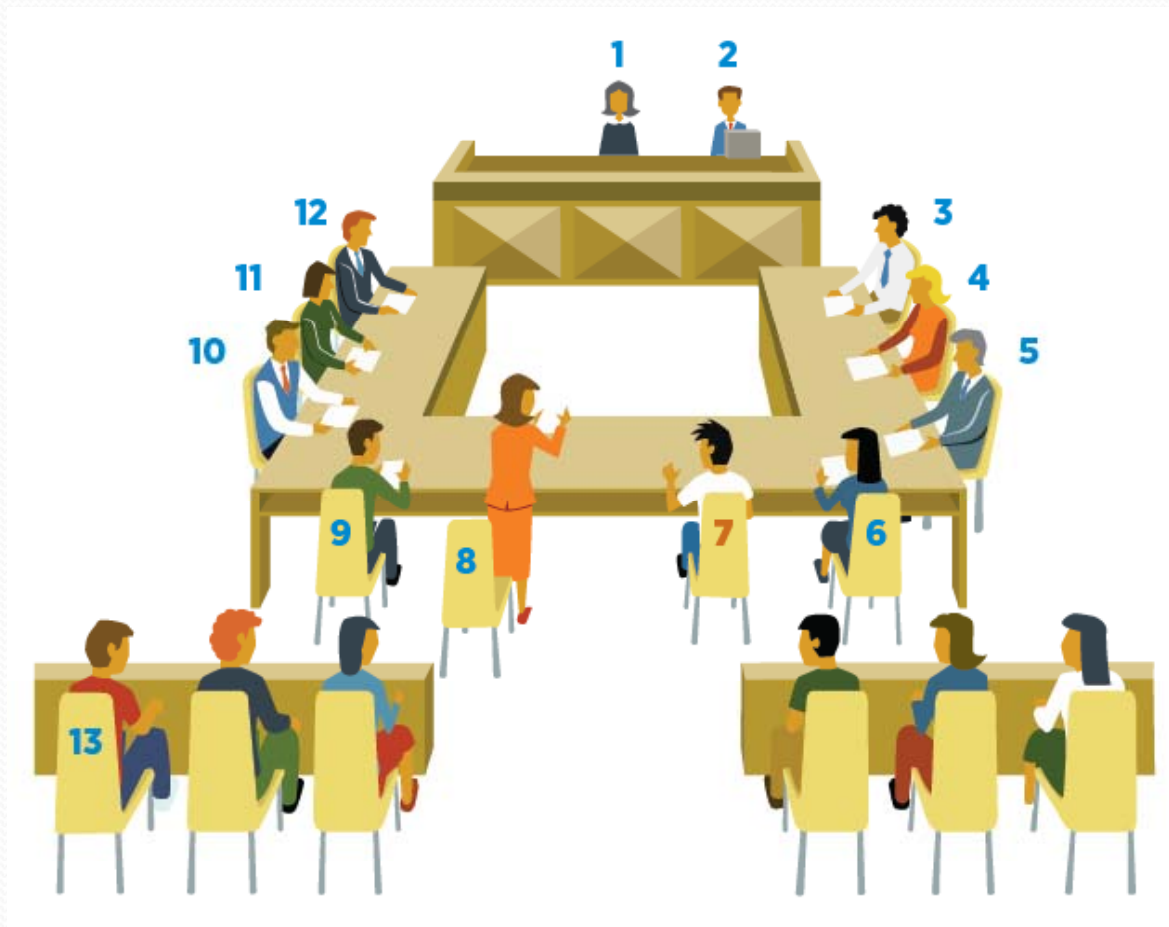
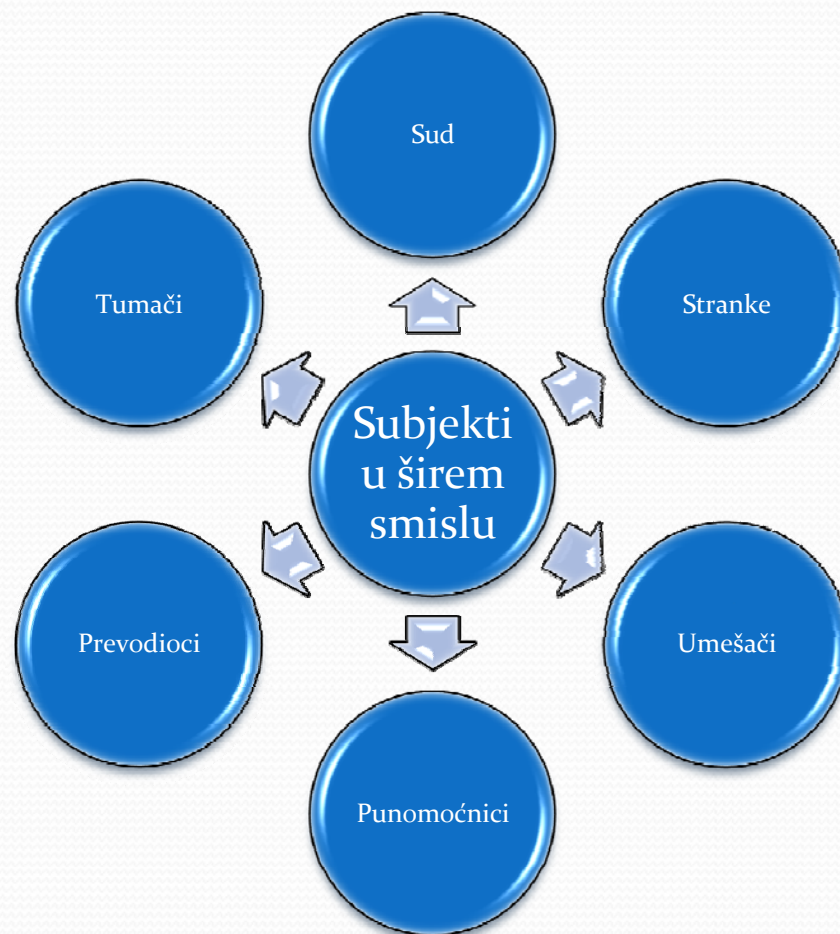

Parnične stranke

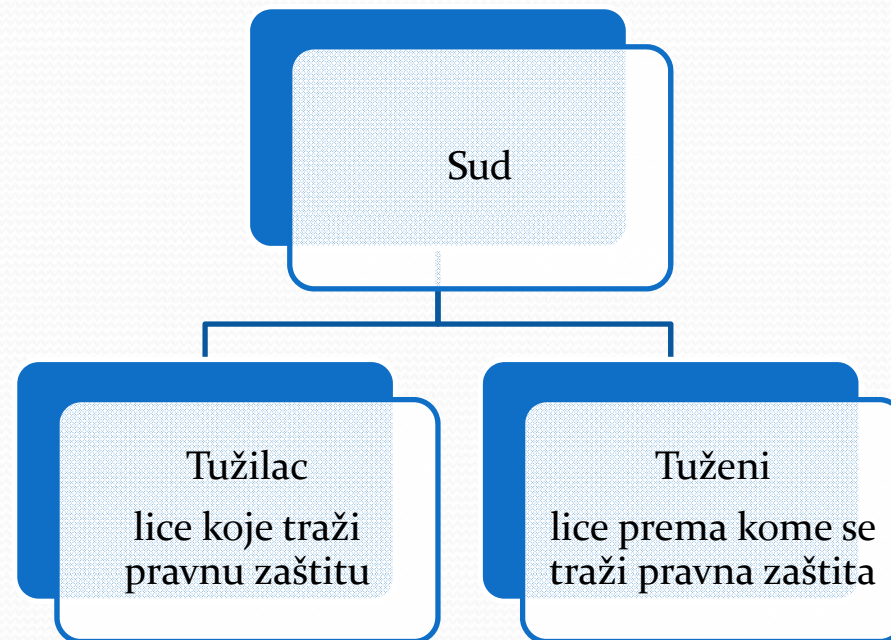
Andelija Tasić

Strane u sporu v. Stranke u postupku

Pojam parnične stranke

- Materijalnopravni pojam stranke
- Procesnopravni pojam stranke
- Funkcionalni pojam stranke

Materijalnopravni pojam stranke

Tužilac – titular subjektivnog prava

Tuženi – nosilac pravne obaveze

Uglavnom jeste, ali....

Poništaj braka iz razloga apsolutne ništavosti

Procesnopravni pojam stranke

- Tužilac – lice koje traži pravnu zaštitu
- Tuženi – lice protiv koga se traži pravna zaštita

Stranka je lice koja parnične radnje preduzima u svoje ime!

Stranka u funkcionalnom smislu

Subjekt koji u svoje ime a u tuđem interesu preduzima
parnične radnje

- Štiti javni interes ili interes pojedinih kategorija lica
- Ovlašćenje stiče na osnovu zakona

Tužilac

Tužilac - onaj ko u svoje ime podiže tužbu i vodi parnicu

- u svom interesu
- u tuđem interesu
- u javnom interesu

Tuženi - onaj protiv koga je tužba podignuta

Procesni položaj stranaka

- Faktička ravnopravnost sranaka

- Formalna nejednakost stranaka

Po čemu su stranke nejednake?

- Procesni položaj
- Obrazovanje i pravničko znanje
- Resursi

- Čiji je procesni položaj povoljniji?

Zašto je važno da se zna ko su stranke u konkretnoj parnici?

- U sopstvenoj parnici stranka ne može biti sudija, umešač, veštak...
- Prebivalište stranaka (tuženog) značajno je za određivanje mesne nadležnosti
- Dejstva vođenja parnice i dejstva presude pogodjaju stranku...

Stranka *ad hoc*

Treće lice o čijim pravima i obavezama povodom jedne
parnice sud odlučuje

- Svedok
- Veštak
- Prevodilac

Stranka *ad hoc*

- Svedok/veštak/prevodilac je stranka *ad hoc* kada se odlučuje o njevim pravima i obavezama povodom parnice, ne kada samo svedoči/veštači/prevodi

Da li odlučivanje o pravima i obavezama stranke *ad hoc* utiče na dužinu trajanja parnice?

Ne, o njima se odlučuje u incidentnom postupku!

Tri stranačka atributa

- Stranačka sposobnost
- Parnična sposobnost
- Postulaciona sposobnost

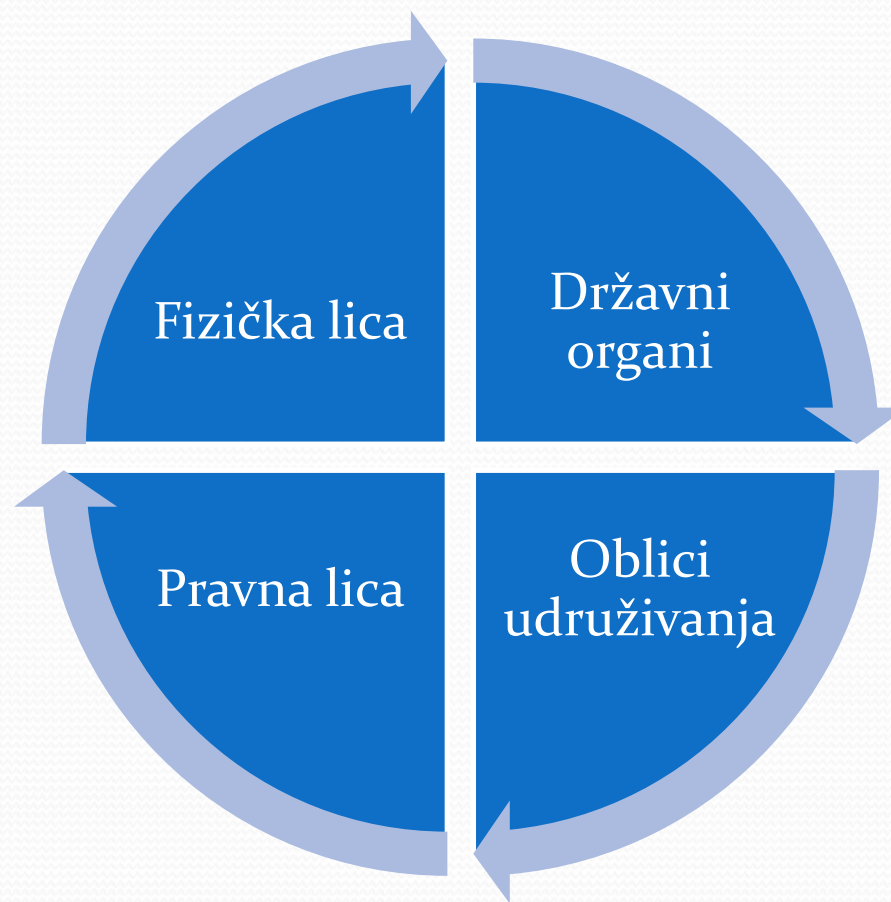

Stranačka sposobnost

Sposobnost da se bude stranka, tužilac i tuženi

Uslov: pravna sposobnost

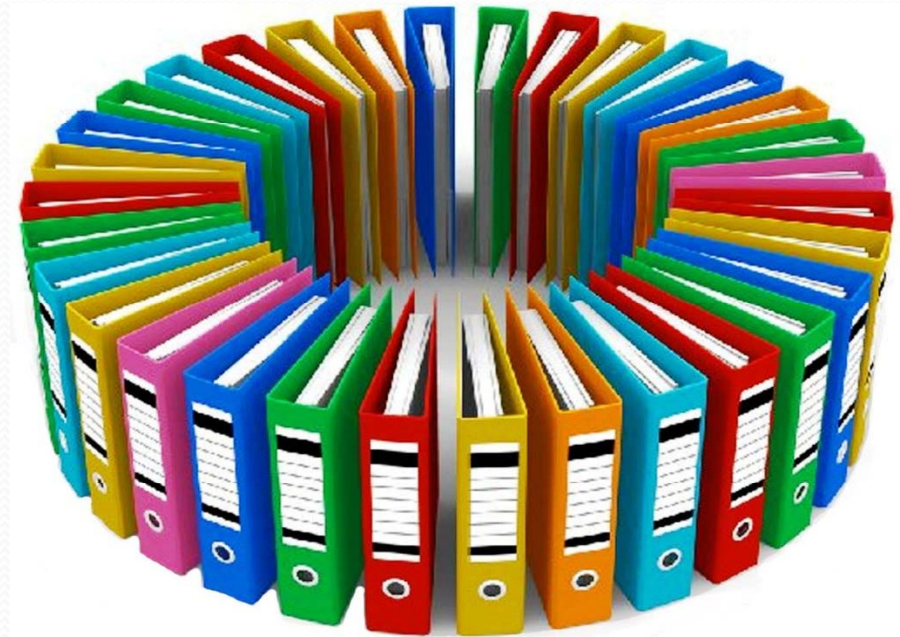
-
- Svako pravno i fizičko lice
 - Trenutak rođenja
 - Nasciturus
 - Stranac

- Svako pravno lice
- Upis u registar

Ko su ostali?

Pogrešno – pravna i fizička lica i druga lica!

Iscrpli smo lica....

-
- Državni organi
 - Ovlašćenje stečeno na osnovu zakona

Oblici udruživanja

Uslovi:

- Dopušten cilj delovanja
- Organi upravljanja
- Sredstva na kojima može da se sprovede izvršenje

Priznaje sud, za konkretnu parnicu

Oblik udruživanja ≠ (oblik) udruženja

Stranačka sposobnost

- Stranačka sposobnost – procesna pretpostavka o kojoj sud vodi računa po službenoj dužnosti
- Osnov za ulaganje redovnih i vanrednih pravnih lekova
- Posledica – odbacivanje tužbe

Nekoliko komšija iz ulice Srpskih junaka odlučilo je da napravi igralište za decu. Iako su uplatili novac, proizvođač im je isporučio tobogane neodgovarajućeg dizajna i kvaliteta.

Ukoliko im sud prizna stranačku sposobnost, kakvo će biti dejstvo te odluke?

Da li je protiv ove odluke dozvoljena žalba?

Da li je dozvoljena žalba protiv odluke kojom se ne priznaje stranačka sposobnost?

Parnična sposobnost

- Parnična sposobnost
- Sposobnost za punovažno preduzimanje parničnih radnji
- Uslovi: stranačka sposobnost + poslovna sposobnost

- Potpuno poslovno sposobna lica – parnično sposobna
- Lica delimično lišena poslovne sposobnosti – parnično sposobna u granicama svoje poslovne sposobnosti
- Maloletnici sa posebnom poslovnom sposobnošću - parnično sposobni u granicama svoje poslovne sposobnosti
- Maloletnici – parnično nesposobni

-
- Pravna lica takođe imaju parničnu sposobnost!

Ona nemaju aktivno telesno držanje, pa u njihovo ime parnične radnje preduzimaju fizička lica (zastupnici pravnog lica)

Parnična sposobnost

- Parnična sposobnost – potpuna i neograničena!
- Ili može da preduzima sve, ili ne može da preduzima nijednu parničnu radnju!
- Ne može da preduzima samo neke parnične radnje!

Sedamnaestogodišnji I.V. pokrenuo je postupak za utvrđivanje očinstva.

Da li je I.V. u ovoj parnici stranački sposoban?

Da li je I.V. u ovoj parnici parnično sposoban?

Da li njegovi roditelji imaju neka ovlašćenja u ovoj parnici?

Da li I.V. može da izjavi pravni lek, ukoliko ne bude zadovoljan odlukom suda?

Parnična sposobnost

- Parnična sposobnost – procesna pretpostavka u pogledu stranke
- O njoj sud vodi računa po službenoj dužnosti
- Krajnja sankcija – odbacivanje tužbe

Ukoliko je tuženi parnično nesposoban, sud mu postavlja privremenog zastupnika

Koje se načelo dovodi u pitanje ovim pravilom?

Parnična nesposobnost

≠

Faktička nesposobnost

Stranka je faktički nesposobna kada:

- Ne poznaje jezik suda
- Ne čuje, ne vidi, ne govori...
- Ima nepoznato boravište
- Ne može da se izjasni o predmetu parnice

Sud je dužan da joj omogući da učestvuje u postupku!

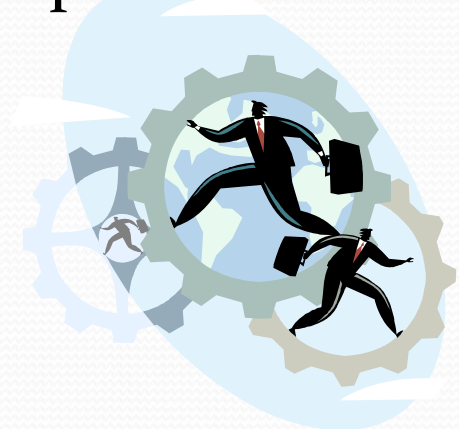
Postulaciona sposobnost

Sposobnost za lično i samostalno preduzimanje
parničnih radnji

Važi princip slobodnog advokatskog zastupanja

Sve parnično sposobne stranke su ujedno i postulaciono
sposobne, osim u postupku po vanrednim pravnim
lekovima!

Kako ocenjujete ovo rešenje zakonodavca?

- Postulaciono su nesposobne političko – teritorijalne jedinice: država, pokrajina, grad, opština, njihovi organi i organizacije.

- Ko njih zastupa?
- Ko zastupa Pravni fakultet?

-
- Kakva je postulaciona sposobnost punomoćnika?

Marka Blagojevića (46) u postupku za izdržavanje bivše supruge zastupa majka Branka, magistar pravnih nauka. Na odluku Apelacionog suda, Marko želi da izjavi reviziju.

Da li je Marko postulaciono sposoban u postupku po reviziji?

Da li je njegova majka postulaciono sposobna u postupku po reviziji?

-
- Postulaciona sposobnost predstavlja procesnu pretpostavku
 - Krajnja sankcija – odbacivanje tužbe (podneska)

Da li imaju:

- Stranačku?
- Parničnu?
- Postulacionu sposobnost?

Stvarna
legitimacija

Procesna
legitimacija

Stvarna legitimacija

- Stvarna legitimacija – pojam materijalnog prava

Tužbena pretpostavka od koje zavisi osnovanost tužbenog zahteva

Stvarno legitimisane stranke predstavljaju titulara materijalnog prava i nosioca pravne obaveze u jednom građanskopravnom odnosu u kome je došlo do spora

-
- Kakvu odluku sud donosi ako se utvrdi da ne postoji aktivna ili pasivna stvarna legitimacija?
 - Da li se o istoj pravnoj stvari ponovo može voditi parnica među istim strankama?
 - Ne, jer se donosi meritorna odluka (res iudicata!)

Procesna legitimacija

- Procesna legitimacija – ovlašćenje konkretnog tužioca da protiv konkretnog tuženog pokrene konkretnu parnicu
- Procesna pretpostavka od koje zavisi dopuštenost pružanja pravne zaštite

-
- Za postojanje procesne legitimacije važno je postojanje pravnog interesa.
 - Dva načina za utvrđivanje pravnog interesa:
 - 1) Na osnovu materijalnopravne norme koja određene subjekte izričito ovlašćuje da traže određenu pravnu zaštitu
 - 2) Na osnovu dokazanog konkretnog pravnog interesa za dobijanje povoljne odluke

-
- U kondemnatornim parnicama, tužilac je uvek procesno legitimisan
 - U deklaratornim parnicama, interes je:
 - 1) priznat zakonom (ZZD)
 - 2) mora da se dokazuje

-
- Stvarno legitimisani subjekti ujedno su i procesno legitimisani subjekti
 - Treća lica, koja nisu subjekti konkretnog odnosa, također mogu biti ovlašćeni za pokretanje određene parnice

